

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

5 جولای 2026

داکتر سید عبدالله کاظم

سابقه نشر نوشته هایم به 67 سال قبل از امروز میرسد!

چند روز قبل در ستون نظرات ویبسایت "آریانا افغانستان" (مورخ 28 جون 2026) متنی را بقلم شاعلی محمد داؤد مومند خواندم که نوشته بود: «دوه ورخی دمخه ما د بناغلی ن- جلیل زاد په یوه لیکنه کی د (سارنوال) په ترکیب نیوکه وکړه، چی باید (څارنوال) ولیکل شی. نن می دده یوه بله لیکنه د (قوم گرایي یا آینده وقتی نسب جای عقل می نشیند) عجیب او غریب عنوان لاندی بله لیکنه ولیده، دده د مضمون په عنوان کی د (آینده وقتی) جمله یا ترکیب هغه شی دی چی ما د خپل ۶۲ کاله مطبوعاتی فعالیت په دوره کی په هیڅ کتاب، اخبار او لیکنه کی نده لوستی. ۶۲ کاله دمخه حتی، نه مورخ سیستانی اونه سیدعبدالله کاظم په مطبوعاتو کی کومه لیکنه درلوده.» [ترجمه دری: دو روز قبل در یک نوشته شاعلی ن. جلیل زاد در ترکیب (سارنوال) اشاره کردم که باید (څارنوال) نوشته می شد. امروز یک نوشته دیگر او را تحت عنوان عجیب و غریب (قوم گرایي یا آینده وقتی نسب جای عقل می نشیند) دیدم، در عنوان مضمون او (آینده وقتی) جمله و ترکیب چیزی است که من در 62 سال فعالیت مطبوعاتی خود در هیچ کتاب، اخبار و نوشته نخوانده ام. 62 سال قبل حتی، نه مورخ سیستانی و نه سیدعبدالله کاظم در مطبوعات کدام نوشته داشته است.] [ترجمه از این قلم]

به آنچه در متن فوق به موضوع محترم ن. جلیل زاد ارتباط میگیرد و آنچه را که شاعلی مومند به سوابق 62 ساله مطبوعاتی خود اشاره کرده است، کاری ندارم، ولی میخواهم به این تذکر ایشان که گویا: "62 سال قبل نه مورخ سیستانی و نه سیدعبدالله کاظم در مطبوعات کدام نوشته داشته است"، اشاره کنم که ذکر این نکته چه ربطی با موضوع دارد و هدف آقای مومند از این مقایسه چیست؟ فرض کنیم که قدامت سوابق نشراتی شان بسیار فراتر از دیگران، باز هم چه؟

در اینجا برای روشن ساختن ذهن آقای مومند، میخواهم درباره سوابق نشراتی خود کمی معلومات ارائه دارم و راجع به آثار و مقالات چاپی خود در همان چند سال اول که آغاز آن به 67 سال قبل از امروز برمیگردد، بطور مستند روشنی اندازم:

در سال 1338 ش (1959م) هنوز متعلم صنف 12 لیسه حبیبیه بودم، یک رساله زیر نظر هیئت تحریریه مناسبت روز معلم از طرف اداره مکتب به نشر رسید که در آن اولین مقاله اینجانب تحت عنوان "معلم من" چاپ شد، اما بعد از فراغت مکتب چون به داستان نویسی علاقه داشتم، اولین نوشته ام داستان کوتاهی بود بعنوان "من هم به یاد او گریستم" که در ماه دلو 1338 (فبروری 1960م) به سلسله "داستانهای دنباله دار" در سه شماره پیهام روزنامه ملی انیس اقبال نشر یافت.

در سال 1339 ش با آغاز تحصیل در پوهنځی حقوق و بعداً اقتصاد کمتر مجال نوشتن مقاله را یافتم، اما پس از آنکه صدراعظم محمد داؤد بتاریخ 18 حوت 1341 (8 مارچ 1963) از مقام صدارت استعفی کرد و داکتر محمد یوسف به آن مقام گماشته شد، در مطبوعات نیز مطالبی به نشر میرسید که بعضاً با دوره قبلی به نحوی در تقابل قرار داشت؛ از جمله یکی هم مقاله محترم داکتر عبدالملک هراتی که با شیوه پلانگذاری و طرح پلانهای پنجساله موافق نبود و از نظام اقتصاد بازار آزاد حمایت میکرد. در آنوقت که هنوز محصل صنف چهارم پوهنځی اقتصاد بودم، مقاله به جواب ایشان نوشتم و از مفکوره پلانگذاری و اهمیت پلانهای پنجساله اول و دوم در کشور بخصوص در ساحه اعمار زیربنای اقتصادی دفاع کردم. این مقاله در ماه سنبله 1342 در روزنامه ملی انیس به نشر رسید.

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولی

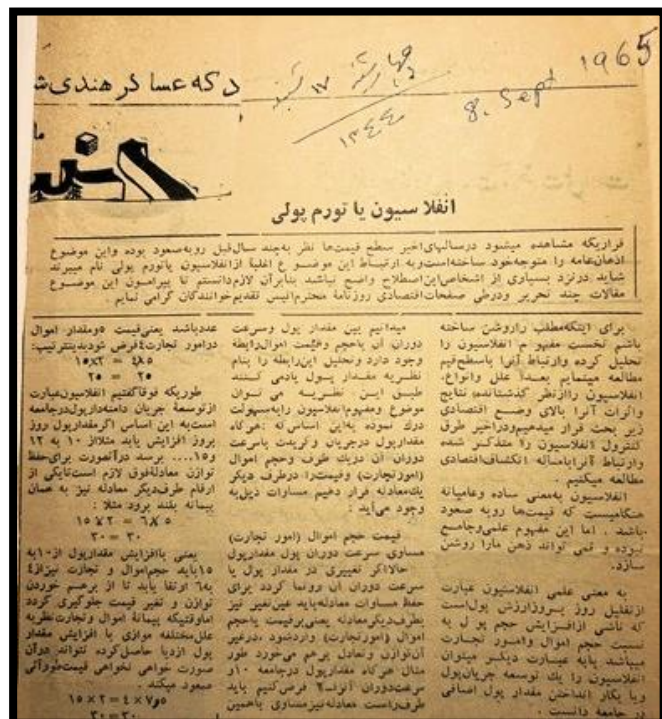
به دلیل مباحثات بعدی راجع به پلانگذاری اقتصادی کوشیدیم به تحقیق و تتبع مزید موضوع در کشور های روبه انکشاف بپردازیم. همان بود که مقاله مبسوطی تحت عنوان "هند در راه پیشرفت" را نوشتم و موفقیت های حاصله طی سه دوره پلانهای پنجساله آن کشور را مورد بررسی قرار دادم. این اولین مقاله از این قلم بود که به پشتو ترجمه و تحت عنوان "هند د پرمختگ په لیاره کښی" در مجله سه ماهه "اقتصادی څیړنی" نشریه علمی پوهنځی اقتصاد پوهنتون کابل در 21 صفحه (از صفحه 82 تا 103) در شماره 1 و 2 سال 1342 چاپ شد. "شرکت قند بغلان" دومین مقاله اینجانب بود که در شماره بعدی مجله مذکور در آن سال (از صفحه 67 تا 73) به نشر رسید. (نسخ اصلی هر دو مجله نزد من موجود است)

در زمستان 1342 (1964م) وقتی از فاکولته فارغ و به حیث اسپستانت شامل کدر تدریسی پوهنځی اقتصاد شدم، سلسله همکاری هایم با روز نامه ملی انیس بیشتر شد، بخصوص در سال 1344 ش (1965م) اداره روزنامه مذکور به مدیریت محترم محمد ابراهیم عباسی تصمیم گرفت در هر چهارشنبه یک صفحه را برای بررسی مسایل اقتصادی اختصاص دهد و در زمینه از اینجانب طلب همکاری کرد. با این ترتیب از آن سال تا اواخر 1345 ش (1966م) که برای ادامه تحصیل به کشور جرمنی رفتم، تقریباً هر هفته یک مقاله در مسایل مهم اقتصادی نوشتم که جمعاً به 22 مقاله میرسند و هریک در صفحات مربوطه آن روزنامه به نشر رسیده است.

در آن سالها که از ماشین فوتوکاپی خبری نبود، یگانه راه برای حفظ کاپی مقالات همانا مقطوعه قسمت های منتشره مقاله در روزنامه بود. خوشبختانه همه مقطوعه مقالات خود را در آن روزنامه (به استثنای یکی دو مقاله) اکنون در دست دارم که هریک را در دوسیه های جداگانه محفوظ داشته و به حیث یادگار نویسندگی ایام جوانی در آرشیف خود نگهداری کرده ام.

دو نمونه از نوشته های منتشره روزنامه ملی انیس در سال 1344 (1965م):

آرشیف: مطالب دیگر محترم داکتر سید عبدالله کاظم

د پانو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یاونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ